

	POLİTİKA
	Açık Erişim ve Akademik Arşiv Politikası

Döküman No.	Sürüm No.	Belge Sahibi	Belge Sorumlusu	İlk Yayın Tarihi	Güncelleme Tarihi
POLI.LIB.01	2	İlkay Holt	Çiçek Doğu	23.08.2010	3.1.2016
Güncelleme Nedeni	<ul style="list-style-type: none">Politika gözden geçirilmiş ve güncellenmiş olup, doküman ismi "Kurumsal Arşiv Politikası" iken "Açık Erişim ve Akademik Arşiv Politikası" olarak değiştirilmiştir. Doküman numarasında değişiklik yapılmamıştır.				

AMAÇ

Bu politikanın amacı Özyeğin Üniversitesi personelinin bilimsel araştırmaları sonucu ortaya çıkan yayınlarının internet aracılığı ile tüm dünyaya ücretsiz olarak açık erişim prensipleri çerçevesinde erişime açık olarak sağlanmasıdır. Bu politika ile bilimsel çıktılarının görünürlüğünün artırılması ve entellektüel mirasın korunması ve muhafazası da sağlanır.

Araştırma yayınlarının açık erişim yolu ile yayınlanması, hem üniversitenin hem de araştırmacıların tüm dünyada daha iyi tanınmasına ve araştırmaların daha fazla atıf almasına yardımcı olacak; ayrıca üniversitenin saygınlığını ve tanınırlığını arttıracaktır.

Ayrıca, başlıca kamusal ve özel fon sağlayıcılarının açık erişimi zorunlu hale getirmesinin de etkisiyle, bu politika uluslararası işbirliklerinin artmasına ve yeni fon olanaklarının geliştirilmesine olanak tanır.

Bununla birlikte, bu politika araştırma ve öğretim faaliyetlerinin yönetilmesi ve ölçülmesinin yanı sıra, dijital öğretim materyallerinin geliştirilmesinin ve paylaşımının kolaylaştırılmasını amaçlar ve öğrencilere, bilimsel gelişimlerini destekleyici içerik ve çalışmalarını paylaşacak bir platform sunar.

YÜRÜRLÜK

Bu belge yayımlandığı tarihte yürürlüğe girer. Gerekli görülen durumlarda ve yılın ilk iki ayı içinde gözden geçirilir ve güncellenir. En son ve geçerli sürüm, Özyeğin Üniversitesi Doküman Sisteminde yer alır. Bu sebeple yazdırılarak kullanılması önerilmez. Yazılı olarak kullanılma durumunda, tarihin geçerliliğini sistemden kontrol etmek kullanıcının sorumluluğundadır. Bu politika yürürlüğe girdikten sonraki yayınları kapsamına rağmen, araştırmacılar bu tarihten önceki yayınlarını de akademik arşivde depolamak ve erişime açmak için teşvik edilir.

TANIMLAR

Akademik Arşiv: Üniversite araştırmacılarının, personelinin ve öğrencilerinin yayınlarının dijital ortamda açık erişim standartlarına göre kayıt edilmesi, yönetilmesi ve erişim sağlanması için yaratılmış olan açık erişim dijital arşividir. Akademik arşiv, uluslararası kullanımı olan "institutional repository" ifadesinin Türkçe karşılığı yerine kullanılan kurumsal arşiv, açık arşiv terimleri yerine kullanılmış, kurum içinde diğer arşiv türleri ile karıştırılmasını önlemek için "akademik arşiv olarak adlandırılmıştır.

*En son ve geçerli sürüm sistemdedir. Baskı alındığında tarihin geçerliliğini sistemden kontrol etmek kullanıcının sorumluluğundadır.

Açık Erişim: Bilimsel yayınların tam metinlerine finansal, yasal ve teknik engeller olmaksızın kamuya açık Internet aracılığıyla ücretsiz olarak erişilebilmesidir. Kullanıcılar bu yayınları okuyabilir, indirebilir, kopyalayabilir, dağıtabilir, yazdırabilir, arayabilir veya bu makalelerin tam metinlerine bağlantı verebilir, dinlemek için tarayabilir, bir yazılıma veri olarak aktarabilir ya da her türlü yasal amaç için kullanabilirler. Bilimsel yayınların tam bir sürümü açık erişime, sınırsız dağıtıma, birlikte çalışabilirliğe ve uzun dönemli arşivlemeye olanak sağlamak için en azından bir çevrimiçi açık arşivde depolanır.

Not: Avrupa Komisyonu (AK) bilginin serbest dolaşımını Avrupa Araştırma Alanı'nın (AAA) önceliklerinden biri olarak kabul etmektedir. Açık erişim, bilimsel bilgiye erişimde yasal, ticari ve teknolojik engelleri kaldırarak araştırma sürecini daha etkili, araştırma sonuçlarını daha görünür hale getirmektedir. Avrupa Komisyonu, 2012'de Avrupa Birliği (AB) üyesi ülkelerin ulusal açık erişim politikalarını geliştirmelerini, araştırma yapan ve destekleyen kurumların da bu doğrultuda hareket etmelerini ve geliştirilen politikaların ulusal düzeyde ve Avrupa çapında koordine edilmesini önermiştir. Dahası, 2014-2020 yıllarını kapsayan çerçeve programında (Ufuk 2020) AB fonlarıyla desteklenecek araştırmalar için açık erişim zorunlu hale getirilmiştir. Avrupa Birliği, NIH, CIHR, Wellcome Trust ve diğer önemli pek çok araştırma fonları dağıtan kuruluşlar fon verilen araştırma sonuçlarının yayınlarının açık erişim arşivlerinde yayınlanmasını önermekte veya zorunlu kılmaktadır. ABD, İngiltere, İspanya, İtalya gibi ülkelerde kamu kaynaklarıyla yapılan araştırma çıktılarına açık erişim için yasal düzenlemeler yapılmıştır. Avrupa Araştırma Üniversiteleri Birliği bilimsel yayınlara ve verilere açık erişimi desteklemektedir.

KAPSAM

Özyeğin Üniversitesi akademisyenleri, personeli ve öğrencileri bilime, eğitime ve teknolojiye katkıda bulunmak amacı ile yayınlar üretir. Bunlar Özyeğin Üniversitesi'nin entellektüel, kültürel ve sanatsal üretimini ifade eder. Kapsam içeriğinde olan yayınlar Özyeğin Üniversitesinin dış dünyaya yaptığı katkılar olan araştırma literatürü, konferans bildirileri, yüksek lisans ve doktora tezleri, kitap bölümleri ve diğer yayınların ön baskısı, son baskısı ya da yayıncı sürümüdür. Bununla birlikte araştırma literatürü kapsamında fon sağlayıcı kuruluşlarınca desteklenen proje çıktıları da yer alır.

Ayrıca Özyeğin Üniversitesi bünyesinde düzenlenen seminer ve konferans etkinlikleri dâhilinde ortaya konan ürünler, ders materyalleri de akademik arşiv kapsamındadır.

UYGULAMA

Özyeğin Üniversitesinin, üniversiteye ait entellektüel ürünlerin sürekli olarak kayıtlarının tutulması, korunması ve erişime açık olması için bir Akademik Arşivi bulunmaktadır. Arşivin ismi eResearch@Ozyegin dir. 2010 yılında kurulan eResearch@Ozyegin Dspace açık yazılımı üzerinde çalışır, OAI-PMH (Open Archives Initiative Protocol for Metadata Harvesting) protokolüne uyumludur. OpenArchives ve OpenDOAR'da kayıtlı, OpenAIRE ve Driver uyumludur.

Üniversite personelinin tüm yayınları Üniversitenin akademik arşivde toplanır, depolanır, organize edilir ve erişime sunulur. Yayın bilgileri akademik değerlendirme sistemi, Web of Science (WOS) İndeksleri ve yazarların kendileri olmak üzere üç şekilde elde edilir.

Bu yayınlara açık erişim telif haklarını gözeterek biçimde, yayıncılarla yapılan anlaşmalar göz önünde tutularak gerçekleştirilir. Kamuya açık ya da kapalı, tüm yayınların künnyeleri ve tam metinleri akademik arşivde bulundurulur. Aşağıdaki koşulları gözeterek erişim biçimleri belirlenir.

*En son ve geçerli sürüm sistemdekidir. Baskı alındığında tarihin geçerliliğini sistemden kontrol etmek kullanıcının sorumluluğundadır.

Akademik arşivde ticari amaçlarla kullanılacak yayınlar, patent başvurusu nedeni ile açık olarak paylaşılmaması istenen yayınlar, yasal açıdan belirli sınırlamalara tabi yayınlar ve çeşitli toplumsal ya da kişisel nedenlerle mahremiyet özellikleri olan yayınların yalnızca yayın künyeleri kamuya açık olarak bulundurulur, tam metin yayınlar erişime kapalı olarak akademik arşiv sisteminde tutulur. Telif hakkı sahibinin yayın künyesinin de kamuya açık olmasını istemediği durumlarda kaydın tamamı gizlenir. Kamuya açık erişim olmayan yayınları, kayıt detayında yer alan "request copy" ile yayını doğrudan yazardan isteme olanağı mevcuttur. Yazar kendi isteği ile talep eden okuyucuya yayını arşiv sistemi üzerinden sağlayabilir.

Akademik arşive eklenen, telif hakkı, elektronik ortamda yayım hakları kendinde olan yazarların yayınlarını açık lisanslar (Creative Commons) ile paylaşmalı, yeniden kullanıma izin verecek lisans (CC-BY) çeşitlerini seçmeleri teşvik edilir.

Özyeğin Üniversitesi yazarları yayınlarının tam metinlerini, nedenlerini (örneğin, patent alma, ulusal güvenlik vb. gibi) üniversite kütüphanesine bildirmek kaydıyla erişime açmaktan muaf tutulabilirler. Bu muafiyet süresi maksimum **36** aydır. Süre bittiğinde bu yayınlar otomatik olarak erişime açılır.

Özyeğin Üniversitesi yazarlarını kamuya açık araştırma raporlarında kanıt işlevi gören ve/veya hakemli yayınlarda referans verilen tüm araştırma veri setlerini kurumsal arşivde veya uygun başka bir açık veri arşivinde depolamak için teşvik eder.

Özyeğin Üniversitesi yazarlarına ait akademik arşivde yer alan yayınlarının, arşivin akademik/bilimsel içerikli portallar (Google Scholar, OpenAIRE) tarafından indeksleniyor olması nedeni ile görünürlükleri artacak, daha çok kişi tarafından erişilebilir, okunabilir olacak, daha çok kullanıldığından dolayı atıf oranını ve etkisini artıracak, akademik işbirliklerini güçlendirecek, akademi-sektör işbirliklerinde proje yaratma potansiyelini artıracak, yeni yayınların/araştırmaların üretimini hızlandıracaktır.

SORUMLULUK

Akademik arşive yayınların yüklenmesi, depolanması, metadata (üstveri) bilgilerinin düzenlenmesi, telif hakkı kontrolü ve canlı arşive alınması için süreçlerin yürütülmesi üniversite kütüphanesinin sorumluluğundadır. Kütüphane bu süreçte fakülte idari personeli, Planlama ve Analiz Ofisi, TTO ve öğretim elemanları ile yakın çalışır.

Özyeğin Üniversitesi yazarları, bilimsel makalelerin ve yayınlanmış konferans bildirilerinin hakem denetiminden geçerek yayına kabul edilmiş kopyalarını (yazar kopyası) ayrıntılı metadatası (üst veri) ile birlikte ivedilikle akademik arşivde depolaması zorunludur. Bu depolamanın çalışmanın yayına kabul edilmez en geç bir ay içinde yapılması önerilir. En geç yayına kabul edildiği takvim yılı içinde depolanması ise zorunludur.

Yazarların yayıncılar ile yaptıkları anlaşmalarda, yayınlarının kurumsal akademik arşivlerde depolanmasına ve açık erişim olmasına izin verecek düzenlemeler içerdiğinden emin olur. Bu düzenlemeler kapsamında ortak yazar/lar ilgili yayının Özyeğin Üniversitesi akademik arşivinde depolanacağı ve telif koşullarını gözeterek açık erişim olacağını bilmelidirler. Yayınlar tam metinlerinin telif hakları ve yayıncıların açık erişim politikaları dikkate alınarak hemen ya da gecikmeli olarak (ambargo süresi sonrasında) herkesin erişimine açılır.

*En son ve geçerli sürüm sistemdedir. Baskı alındığında tarihin geçerliliğini sistemden kontrol etmek kullanıcının sorumluluğundadır.